

Силабус курсу:

**АДАПТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО  
ЗАКОНОДАВСТВА ДО ВИМОГ СТАЛОГО  
РОЗВИТКУ**



**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

<b>Ступінь вищої освіти:</b>	доктор філософії
<b>Спеціальність:</b>	D8 «Право»
<b>Рік підготовки:</b>	2
<b>Семестр викладання:</b>	осінній
<b>Кількість кредитів ЄКТС:</b>	5,0
<b>Мова(-и) викладання:</b>	українська
<b>Вид семестрового контролю</b>	екзамен

**Автор курсу та лектор:**

д.ю.н., проф., Шаповалова Ольга Вікторівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін

посада

shapovalova@snu.edu.ua +38-098-105-08-48

електронна адреса

телефон

месенджер

за розкладом

консультації

**Викладач лабораторних занять:\***

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

**Викладач практичних занять:\***

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

\* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

## Анотація навчального курсу

### **Цілі вивчення курсу:**

Наведені в курсі матеріали спрямовані на опанування здобувачами третього рівня вищої освіти глибоких знань щодо методологічних аспектів адаптації господарського законодавства до вимог сталого розвитку, як визнаних світовим співтовариством цілей і принципів, модифікованих з урахуванням правових традицій України, обґрунтування концепції функціонально-цільової підсистеми сприяння сталому розвитку господарсько-правовими засобами та основних напрямів модернізації господарського законодавства для її реалізації. Курс є корисним аспірантам, які обрали спеціалізацію D8 «Право».

### **Результати навчання:**

Знати: основні тенденції та закономірності взаємодії сучасних правових систем світу під впливом процесу глобалізації; особливості трансформації правотворчого процесу всередині держав; правовий зміст регулювання економіки, як в Україні, так й розвинутих країн світу; основні передумови та напрямки адаптації національного законодавства до узгоджених міжнародних правових норм і правил; стан і проблеми нормативно-правового забезпечення сталого розвитку в Україні; стратегічні положення щодо запровадження концептуальних засад сталого розвитку в Україні; очікувані результати імплементації програмних заходів переходу до сталого розвитку; особливості та закономірності розвитку національного та зарубіжного господарського законодавства у контексті виконання вимог сталого розвитку; прогресивні напрацювання розвинених країн світу щодо організаційних форм, механізмів та інструментів регулювання різних сфер господарювання, що можуть бути адаптованими до умов України в процесі адаптації національного законодавства до вимог сталого розвитку.

Вміти: аналізувати наукову літературу з тематики спецкурсу; виявляти проблеми адаптації національного законодавства до вимог сталого розвитку (на підставі аналізу чинного законодавства, праць науковців та практичних працівників з цих питань, правозастосовної практики, зарубіжного досвіду); обґрунтовувати результати свого аналізу; напрацьовувати власні пропозиції щодо розв'язання зазначених проблем та оформити результати проведеного дослідження у формі наукової доповіді; застосовувати набуті теоретичні знання при вирішенні проблем правозастосовного характеру.

### **Передумови до початку вивчення:**

Базові знання з конституційного права, права Європейського Союзу, господарського права та процесу, законодавства України в контексті євроінтеграції, методології проведення та оформлення результатів наукових досліджень.

## Мета курсу (набуті компетентності)

Внаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
2. ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
3. ЗК02. Здатність розробляти наукові проєкти та управляти ними.
4. ЗК04. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.
5. СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.
6. СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.
7. СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.
8. СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.
9. СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.
10. СК07. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання.

## Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Адаптація національного правового середовища до сучасних вимог здійснення суспільних відносин в умовах глобалізації	денна 2/0/2  заочна 2/0/2	Наукове пізнання правового мислення, що змінює правовий режим (правопорядок) в суспільстві в умовах сучасної глобалізації. Загальні основи становлення та етапи розвитку цивілізаційного права. Перспективи об'єднання способів та засобів правового регулювання суспільних відносин у всіх народів, цивілізацій та держав. Прогнози щодо формування єдиної для цивілізаційного права методології розробки правовий понять та уявлень. Право Ради безпеки ООН, ВОТ, ЄС як приклади формування наднаціонального права, що приписує державам і народам найбільш загальні міжнародні імперативи поведінки. Правові передумови забезпечення збалансованого розвитку територіальних господарських систем. Запобігання корупції та зближення правового регулювання відносин, пов'язаних зі збиранням державних доходів в Україні та у країнах ЄС як умова сталого економічного розвитку нашої країни.	Участь в обговоренні теми. Індивідуальні завдання. Завдання для самонавчання та самовдосконалення.
2.	Характеристика концептуальних підходів до забезпечення сталого розвитку	денна 2/0/2  заочна 2/0/2	Концепція забезпечення інноваційного розвитку України. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 р. та План заходів щодо її реалізації (розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2005 р. № 158 (у редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.10.2008 р. № 1347-р.). Проект Закону України від 29.08.2025 № 13715 «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності». Дослідницькі центри передового досвіду.	Участь в обговоренні теми. Індивідуальні завдання. Завдання для самонавчання та самовдосконалення.
3.	Трансформація концептуальних положень про сталий розвиток у вимоги законодавства	денна 2/0/2  заочна 2/0/2	Законодавче закріплення формування та реалізації державою окремої політики у сфері правового забезпечення сталого розвитку суспільних відносин та держави.	Участь в обговоренні теми. Індивідуальні завдання.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Формування та узгодження змісту державної політики як автономний і специфічний тип управлінських відносин щодо створення Концепцій, Доктрин, Стратегій діяльності держави та контролю за реалізацією. Врегулювання в межах адміністративного, господарського, фінансового та інших галузей законодавства владної компетенції органів держави стосовно реалізації державної політики сталого розвитку. Законодавчі основи самоорганізації / організації господарювання і «сталий розвиток» для України.	Завдання для самонавчання та самовдосконалення.
4.	Методологічні засади адаптації українського законодавства до вимог сталого розвитку	денна 2/0/2  заочна 2/0/2	Теоретичні основи сучасного галузевого праворозуміння. Теоретико-методологічні аспекти системного галузевого і міжгалузевого правового регулювання. Системне правове регулювання як основа гармонійного економічного розвитку суспільства і держави. Принципи правового впливу на екологічну безпеку. Регулятивно-діяльнісний аспект проблеми екологізації господарського законодавства. Континуальна методологія як взірець високої наукової продуктивності у забезпеченні адаптації українського законодавства до вимог сталого розвитку.	Участь в обговоренні теми. Індивідуальні завдання. Завдання для самонавчання та самовдосконалення.
5.	Організаційно-правові проблеми адаптації трудового права	денна 2/0/2  заочна 2/0/2	Стан та актуальні проблеми сучасного трудового права України у світлі аналізу положень нормативно-правових актів ЄС щодо трудової діяльності. Європейські стандарти колективних трудових прав. Ступень відповідності норм вітчизняного трудового законодавства нормативним положенням трудового законодавства ЄС. Актуальні питання щодо врахування європейського досвіду та адаптації національного трудового законодавства до європейських стандартів. Перспективи зближення України з Євросоюзом у сфері	Участь в обговоренні теми. Індивідуальні завдання. Завдання для самонавчання та самовдосконалення.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			регулювання трудових і пов'язаних з ними відносин. Реальні умови та механізм гармонізації проектів актів трудового законодавства України з «acquis communautaire».	
6.	Організаційно-правові проблеми адаптації екологічного права	денна 2/0/2  заочна 2/0/2	Теоретико-методологічні проблеми розвитку еколого-правової культури в Україні. Основні моменти становлення та розвитку екологічного права Європейського Союзу. Міжнародно-правовий механізм реалізації та захисту екологічних прав людини. Актуальні питання правового регулювання формування та функціонування національної екологічної мережі в процесі реалізації концепції сталого розвитку. Процесуальні екологічні права у міжнародному праві та праві України. Практика європейського суду з прав людини як джерело екологічного права України: питання ефективності. Політико-правове та організаційне підґрунтя для проведення адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Проблеми імплементації норм та принципів європейського екологічного права в екологічне законодавство України.	Участь в обговоренні теми. Індивідуальні завдання. Завдання для самонавчання та самовдосконалення.
7.	Проблеми правового забезпечення сільськогосподарського виробництва в умовах сталого розвитку	денна 2/0/2  заочна 2/0/2	Методологічні підходи до дослідження правового регулювання сталого розвитку сільськогосподарського виробництва. Аналіз законодавчих засад забезпечення функціонування сучасного сільськогосподарського виробництва. Проблемні питання державної аграрної політики як основи сталого розвитку сільськогосподарського виробництва. Сталий розвиток як загальнонауковий феномен та як напрям аграрно-правового регулювання. Особливості сталого розвитку сільськогосподарського виробництва як правової категорії. Система заходів забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського виробництва.	Участь в обговоренні теми. Індивідуальні завдання. Завдання для самонавчання та самовдосконалення.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			<p>Правове забезпечення сталого розвитку традиційного сільськогосподарського виробництва. Законодавче забезпечення сталого розвитку альтернативних форм сільськогосподарського виробництва в галузі рослинництва. Правове забезпечення сталого розвитку органічного сільськогосподарського виробництва в галузі тваринництва. Правові засади використання біотехнологій в умовах забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського виробництва.</p>	
8.	<p>Національна стратегія розвитку освіти в Україні, адаптованої до вимог сталого розвитку</p>	<p>денна 2/0/2  заочна 2/0/2</p>	<p>Сучасний стан розвитку освіти. Аналіз сучасного стану національної системи освіти. Основні проблеми, виклики та ризики. Мета Національної стратегії. Стратегічні напрями розвитку освіти. Основні завдання Національної стратегії. Основні напрями реалізації Національної стратегії. Оновлення законодавства України у сфері освіти. Удосконалення структури системи освіти. Модернізація змісту освіти. Забезпечення національного виховання, розвитку і соціалізації дітей та молоді. Інформатизація освіти. Посилення кадрового потенціалу системи освіти. Підтримка наукової та інноваційної діяльності. Модернізація системи управління освітою. Розроблення та підтримка програм у сфері освіти. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення системи освіти. Міжнародне партнерство. Національний моніторинг та оцінка системи освіти. Очікувані результати реалізації Національної стратегії.</p>	<p>Участь в обговоренні теми. Індивідуальні завдання. Завдання для самонавчання та самовдосконалення.</p>
9.	<p>Державно-приватне партнерство у світі та в Україні</p>	<p>денна 2/0/2  заочна 2/0/2</p>	<p>Державно-приватне партнерство як необхідна умова розвитку ефективної національної ринкової економіки. Перспективна методика наукових досліджень проблем державно-приватного партнерства в умовах сталого розвитку. Змістовний склад договірної механізми реалізації державно-приватного партнерства.</p>	<p>Участь в обговоренні теми. Індивідуальні завдання. Завдання для самонавчання та самовдосконалення.</p>

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			<p>Рамкова угода про державно-приватне партнерство. Контрактні та концесійні форми державно-приватного партнерства. Аналіз світового досвіду використання механізмів державно-приватного партнерства та перспектив для України. Проблемно-правові аспекти державно-приватного партнерства у різних галузях національної економіки на тлі світових процесів. Аналіз правових спорів, пов'язаних з державно-приватним партнерством на національному та міжнародному рівнях. Актуальні проблеми визначення підсудності спорів, пов'язаних з державно-приватним партнерством.</p>	
10.	Кращий зарубіжний досвід реалізації вимог сталого розвитку	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	<p>Організація економічного співробітництва та розвитку країн ЄС. Актуальність питань сталого розвитку для України у зв'язку з укладенням Угоди про Асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом – з іншого. Класифікація країн за критерієм готовності та участі в розробці заходів щодо сталого розвитку: 1) ранньою високою активністю; 2) запізнюю високою активністю; 3) запізнюю середньою активністю; 4) пізньою низькою активністю. Особливості переходу до сталого розвитку країн Європейського Союзу.</p>	<p>Участь в обговоренні теми. Індивідуальні завдання. Завдання для самонавчання та самовдосконалення.</p>

## Рекомендована література

### *Нормативно-правові акти:*

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. №40-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 36. Ст. 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 року № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 49. Ст. 2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. *Офіційний вісник України*. 2019. №79. Ст. 2712. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
4. Директива (ЄС) 2022/2464 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2022 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 537/2014, Директиви 2004/109/ЄС, Директиви 2006/43/ЄС та Директиви 2013/34/ЄС, щодо корпоративної звітності про сталий розвиток. *Офіційний сайт Європейського Союзу*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>.

### *Література:*

#### *Базова*

1. Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти: матеріали III Всеукраїнської за міжнародною участю науковопрактичної конференції (м. Полтава, 25-26 жовтня 2018 року). Полтава: Россав, 2018. 224 с.
2. Апанасенко К.І. Про правову природу та правове регулювання дозвільних відносин у сфері природокористування та охорони навколишнього природного середовища. *Економіка та право*. 2018. №2(50). С. 20-33.
3. Артеменко О.В. Державна політика щодо природокористування у контексті забезпечення національної безпеки України: дис. ... канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.01 – «Теорія та історія державного управління. Державне управління». Київ, 2018. 233 с.
4. Біла І.С. Світовий досвід державно-приватного партнерства / І.С. Біла, Е.І. Іллічова. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 21. С. 126-129.
5. Бірюкова А. Трансформація національної правової системи в умовах глобалізації. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. №5. С. 198-202.
6. Безпека людського розвитку в правовій, соціальній державі: монографія. Кол. авт.: Л.С. Шевченко, О.А. Гриценко, Т.М. Камінська та ін.; за заг. ред. Л.С. Шевченко. Харків: НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2013. 850 с.
7. Боковикова Ю.В., Панова О.В. Зарубіжний досвід державного регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища. *Актуальні проблеми державного управління*. 2018. №1(53). URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2018-1/doc/6/01.pdf>.
8. Брайрактар Ю.П. Нефінансова звітність підприємств та етапи її

формування. Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. 2015. Вип. 1/1. Т. 20. С. 57-60.

9. Бурик З.М. Теоретико-методологічні засади державного регулювання сталого розвитку України: дис. ... д-ра наук з держ. управління: спец. 25.00.02 – «Механізм державного управління». Київ, 2018. 468 с.
10. Бутник О.О. Аналіз розвитку державно-приватного партнерства в Україні. Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток». 2014. №4. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=709>.
11. Буяшенко В. Сталий розвиток і сучасна парадигма освіти. Вісник АПСВТ. 2017. №2. С.72-74.
12. Валух А.М. Адаптація законодавства щодо формування державної стратегії розвитку природного капіталу України відповідно до вимог Європейського Союзу. Інвестиції: практика та досвід. 2018. №5. С. 67-72.
13. Васильєва О.І. Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад. Інвестиції: практика та досвід. 2018. №8. С. 74-78.
14. Васильчук І.П. Нефінансова звітність як інструмент управління сталим розвитком корпорацій. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2015. Вип. №11. С. 212-215.
15. Вінник О.М. Право цифрової економіки України: навчальний посібник. Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2023. 270 с.
16. Вінник О.М., Шаповалова О.В. Господарське право в умовах цифровізації економіки: навчальний посібник. За заг. ред. Вінник О.М. Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 295 с.
17. Вишняков О.К. Наднаціональність як правовий феномен. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2014. Т. 14. С. 119-124.
18. Верховод О.М. Іноземний досвід дерегулювання господарської діяльності. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 1. Т. 1. С.228-233.
19. Воробей В., Журовська І. Нефінансова звітність: інструмент соціально-відповідального бізнесу. Представництво ООН в Україні. Ініціатива Глобального договору в Україні. Київ, 2010. 82 с.
20. Воронько О.І. Концептуальні засади маркетингу партнерських взаємовідносин на ринку вищої освіти. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2018. №3-1(46). С.103-109.
21. Горбань Є.С. Державне управління у сфері довкілля в умовах європейської інтеграції України: дис. ... канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.01 – «Теорія та історія державного управління». Київ, 2017. 212 с.
22. Данилишин В.І., Стефанків О.М., Піжма О.А. Зарубіжний досвід державно-приватного партнерства та пропозиції щодо його вдосконалення в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 11. С. 332-336.
23. Джабраїлов Р.А., Малолітнева В.К., Гудіма Т.С. Перспективи модернізації господарського законодавства України у контексті концепції сталого

розвитку. Економіка та право. 2018. №2(50). С. 3-19.

24. Дорожня карта використання науки, технологій, інновацій для досягнення Цілей сталого розвитку: колект. монографія. Кол. авт.: Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша, Л.А. Мусіна та ін. Київ: УкрІНТЕІ, 2023. 391 с.
25. Дробязко А., Любіч О. Індикатори економічної безпеки України як інструменти антикризового управління. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. Наук. ред. В. Юрчишин. Київ: Заповіт, 2018. С. 44-58.
26. Дяченко О.П. Імплементация зарубіжного досвіду щодо формування антикорупційної політики України. Інвестиції: практика та досвід. 2017. №17. С. 17-20.
27. Економіка інтелектуальної власності: науково-методичні матеріали для підготовки докторантів, аспірантів і магістрів за напрямом «Інтелектуальна власність». Кол. авт.: Л.С. Шевченко, О.А. Гриценко, Т.М. Камінська та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л.С. Шевченко. Харків: Право, 2015. 120 с.
28. Задорожня С.М. Правова глобалізація та місце у ній основних принципів міжнародного права. Науковий вісник Чернівецького університету. 2013. Вип. 682. С. 48-53.
29. Задихайло Д.В. Господарсько-правове забезпечення економічної політики держави: монографія. Харків: Юрайт, 2012. 456 с.
30. Заскалкін А.С. Механізми розвитку державно-приватного партнерства на регіональному рівні: дис. ... канд. наук з держ. управління: спец. 25.00.02 – «Механізм державного управління». Харків, 2017. 226 с.
31. Іванов С.М., Карасюк В.В. Наноіндустрія як умова становлення інноваційного суспільства в Україні. Право та інновації. 2015. Вип. 3(11). С. 28-38.
32. Імплементация екологічних зобов'язань в умовах дерегуляції в Європейському Союзі: досвід кращих практик для України. Аналітичний документ. Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля». 2017. 38 с.
33. Кірова М.О. Досвід зарубіжних країн щодо інституціонального забезпечення екологічної безпеки: пропозиції для України. Збалансоване природокористування. 2018. №1. С.158-165.
34. Проблеми сталого розвитку суспільства: погляд очима різних поколінь: монографія. За заг. ред. О.Ю. Березіної, Ю.В. Ткаченко; Національна мережа ВНЗ-партнерів спільного Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»; Черкаський державний технологічний університет. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2016. 714 с.
35. Процак К.В., Карий О.І., Марвіна А.О. Договірне регулювання проектів державно-приватного партнерства в Україні. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. 2015. № 815. С. 83-87.
36. Сбруєва А.А. Теорії та технології інноваційного розвитку вищої освіти: глобальний і регіональний контексти: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 520 с.
37. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти: підручник. І.Л.

- Якименко, Л.П. Петрашко, Т.М. Димань, О.М. Салавор, Є.Б. Шаповалов, М.А. Галабурда, О.В. Ничик, О.В. Мартинюк. Київ: НУХТ, 2022. 337 с.
38. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року: Проект 2017. Аналітична робота українських експертів за підтримки Програми розвитку ООН в Україні та Глобального екологічного фонду в рамках проекту «Інтеграція положень Конвенцій Ріо в національну політику України». *Офіційний веб-сайт ПРООН*. URL: [https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/UNDP\\_Strategy\\_v06-optimized.pdf](https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf).
39. Стратегії сталого розвитку: навч. посіб. В.В. Добровольський, Є.М. Безсонов, Г.В. Непеїна, Д.О. Крисінська, Н.А. Сербулова. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 160 с.
40. Стратегічні пріоритети політико-правового розвитку України в контексті європейської інтеграції: монографія. Кол. авт.; за ред. І.О. Кресіної. Київ: Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України; Норма права, 2024. 860 с.  
*Допоміжна*
41. Асоціація як новий формат відносин України з Європейським Союзом: політичний, правовий, економічний та інформаційний аспекти: монографія. Кол. авт.: В.В. Копійка, М.С. Дорошко, О.Ю. Кондратенко та ін.; за заг. ред. В. В. Копійки і М. С. Дорошка. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 388 с.
42. Богуславець М. Вхід України в ЄС: чотири антикорупційні «треба» з Брюсселю. *Українська правда*. 16 листопада 2023 р. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/11/16/7429020/>.
43. Венлунь Я., Брінь П.В. Нефінансова звітність в системі сталого розвитку. *Теоретичні та практичні дослідження молодих вчених*: зб. тез доп. 17-ї Міжнар. наук.-практ. конф. магістрантів та аспірантів, 28-30 листопада 2023 р. Гол. Є.І. Сокол; оргком.: Р.П. Мигущенко та ін.; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т» та ін. Електрон. текст. дані. Харків, 2023. С. 338. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/71599>.
44. Гречко Т.К., Лісовський С.А., Романюк С.А., Руденко Л.Г. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку: навч. посіб. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 264 с.
45. Дотримання принципів сталого розвитку під час війни – це взагалі єдиний спосіб зберегти найцінніші активи – людей. *Українська правда*. Економічна правда. Спецпроект «Майбутнє AGRO». 5 травня 2023 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/future-agro/2023/05/5/699572/>.
46. Екологічне право України. Спеціальна та Особлива частини: підруч. Краснова М.В., Краснова Ю.А. Київ: НУБіП України. 2023. 278 с.
47. Євсєєва О.О., Підопригора І.В., Ковальова Д.А. Формалізація показників нефінансової звітності на основі даних обліково-аналітичного забезпечення підприємства. *Економічний простір*. 2022. № 181. С. 207-212.
48. Зайцева Л.О. Класифікація індикаторів оцінки сталого розвитку. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Економіка і управління. 2020.

№4. Т. 31 (70). С. 75-80.

49. Іванова В.С. Національна інноваційна система як об'єкт законодавчого регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №1. С. 182-186.
50. Інноваційне право: науково-практичний посібник. 2-ге вид., оновл. і доп. За заг. ред. С.В. Глібка, О.В. Розгон, А.В. Стріжкової. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2020. 244 с.
51. Істоміна К. Тенденції розвитку вищої освіти: європейська перспектива. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2023. №13(1). С. 70-75.
52. Мішенін Є.В., Ярова І.Є. Комплексний некомерційний механізм та нефінансова звітність в системі сприяння сталому просторовому розвитку природокористування. *Економіка та суспільство: електронний журнал*. 2023. Вип. 57. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3036/2957>.
53. Кожухова Т.В. Формування та трансформація глобальної системи фінансування сталого розвитку: монографія / Т.В. Кожухова. – Кривий Ріг: Видавець ФОП Чернявський Д.О., 2017. – 336 с.
54. Коломоєць Т.О., Грищак С.В. Адаптація інформаційного законодавства України до вимог ЄС як складова сучасного вітчизняного правотворчого процесу: монографія. М-во освіти і науки України, Запор. нац. ун-т, Нац. гірн. ун-т. Д.: НГУ, 2013. 164 с.
55. Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні: монографія. Кол. авт.: Г.П. Клімова, С.М. Іванов, Л.С. Шевченко та ін.; за ред. Ю.Є. Атаманової, Г.П. Клімової. Харків: Право, 2015. 452 с.
56. Краснова М.В. Проблеми права екологічної безпеки: навч. посіб. Кол. авт.: М.В. Краснова, Г.І. Балюк, А.Г. Бобкова та ін.; під заг. ред. М.В. Краснової та Р.С. Кіріна; відп. ред. В.І. Андрейцев; М-во освіти і науки України; Київ. нац. ун-т, Нац. гірн. ун-т. Дніпро: НГУ, 2016. 575 с.
57. Лагойда Т.В. Запровадження інституту екологічного омбудсмена в Україні як вимога часу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 207-209. URL: [http://www.lsej.org.ua/6\\_2022/48.pdf](http://www.lsej.org.ua/6_2022/48.pdf).
58. Лагойда Т.В. Інститут спеціалізованого екологічного омбудсмена: зарубіжний досвід та можливість його імплементації в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №6. С. 251-254. URL: [http://lsej.org.ua/6\\_2023/57.pdf](http://lsej.org.ua/6_2023/57.pdf).
59. Мельник К.Ю., Бабенко А.О. Проблеми юридичних гарантій трудових прав працівників при укладенні, зміні та розірванні трудового договору: монографія. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 240 с.
60. Освіта для сталого розвитку. Офіційний веб-сайт ініціативи «Освіта в інтересах сталого розвитку в Україні». URL: <http://ecoosvita.org.ua/storinka-knygu/osvita-dlya-stalogo-rozvytku>.
61. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300 с.
62. Правове забезпечення ефективності інноваційного процесу в Україні: монографія. Кол. авт. С.В. Глібка, О.В. Розгон, Ю.В. Георгієвський та ін.; за

ред. С. В. Глібка, О.В. Розгон. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 365 с.

63. Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: монографія. Кол. авт.; С. В. Глібка, О. В. Розгон, Ю. В. Георгієвський та ін.; за ред. С.В. Глібка, О.В. Розгон. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. 290 с.
64. Сучасний сталий розвиток в сфері культури: зарубіжний досвід для України: монографія. Кол. авт.: М.Н. Драгомирецька, С.С. Дружинін, С.В. Думинська, Р.П. Жилавська, Ю.В. Ковальова; за заг. ред. д. держ. упр., професора М.Н. Драгомирецької. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2019. 238 с.
65. Standard Project for Biodiversity. GRI Biodiversity. GRI 101: Biodiversity 2024. *Official site of Global Reporting Initiative*. URL: <https://www.globalreporting.org/standards/standards-development/topic-standard-project-for-biodiversity/>.
66. Фесенко А.В. Генезис інтегрованого звітування зі сталого розвитку. *Економіка та суспільство*: електронний журнал. 2023. Вип. 57. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3233/3156>.
67. Холоденко В.І., Михайлова Л.М., Семенишина І.В. Парадигма вищої освіти: роль онлайн-курсів і масових відкритих онлайн-курсів (МВОК). Наукові інновації та передові технології. 2024. №2(30). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/9099/9146>.
68. Цілі сталого розвитку в аспекті зміцнення національного та міжнародного правопорядку: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя-Львів-Одеса-Ужгород-Харків-Чернівці, 27 жовтня 2023 року). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 492 с.
69. Черненко О.А., Погарченко Т.В. Модернізація законодавства у галузі господарсько-торговельної діяльності в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2023. Вип. 80. Т. 1. С. 277-282.
70. Чугаєв О.А. Глобальні виміри економічної сили країни: монографія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 495 с.
71. Шаповалова О.В. Проблеми досягнення балансу цифрової зрілості держави та суспільства. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*: збірник наукових праць. Київ, 2022. №2(44). С. 24-32.
72. Шаповалова О.В. Вплив на інноваційну активність щодо суб'єктів господарського використання природних ресурсів. *Право та інновації*: науково-практичний журнал. Харків: НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, 2023. №1 (41). С. 132-137.

#### *Інформаційні ресурси:*

1. Офіційний портал Верховної Ради України: <https://www.rada.gov.ua/>.
2. Офіційний веб-сайт Науково-дослідного інституту приватного права та підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака Національної академії правових наук України: <https://ndippp.gov.ua/>.

3. Наукова бібліотека СНУ ім. В. Даля: <http://filelibsnu.at.ua>.
4. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка: <http://www.library.univ.kiev.ua>.
5. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»: <http://www.library.ukma.edu.ua>.
6. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua/>.
7. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого: <http://www.nplu.org>.
8. Офіційний сайт наукового збірника «Актуальні проблеми права: теорія і практика»: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/index>.
9. Офіційний сайт загальноукраїнського науково-практичного господарсько-правового журналу «Підприємництво, господарство і право»: <http://pgr-journal.kiev.ua/index.php/arkhiv>.
10. Офіційний сайт електронного наукового видання «Право та інноваційне суспільство»: <https://apir.org.ua/index.php/lais>.
11. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія: <https://ials.sas.ac.uk/ials-library/ials-library>.
12. Національна бібліотека Франції: <https://www.bnf.fr/fr>.
13. Національна бібліотека Німеччини: [https://www.dnb.de/DE/Home/home\\_node.html](https://www.dnb.de/DE/Home/home_node.html).
14. Центр політико-правових реформ: <https://pravo.org.ua>.
15. Центр демократії та верховенства права: <https://cedem.org.ua>.
16. Центр економіко-правових досліджень: <https://el-research.center>.
17. Центр правових та політичних досліджень «СІМ»: <http://centre7.org.ua/tsentr-sim/>.
18. ЮРЛІГА: Правове інформаційне поле для бізнесу і юристів України: <https://jurliga.ligazakon.net>.

### **Методичне забезпечення**

1. Конспект лекцій з дисципліни «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку» (для здобувачів третього (докторського) рівня вищої освіти денної та заочної (дистанційної) форм навчання спеціальності 081 «Право») (Електронне видання). Уклад.: О.В. Шаповалова. Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2023. 125 с.
2. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку» для здобувачів третього (докторського) рівня вищої освіти денної та заочної (дистанційної) форм навчання спеціальності 081 «Право») (Електронне видання). Уклад.: О.В. Шаповалова. Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2024. 30 с.
3. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку» (для здобувачів третього (докторського) рівня вищої освіти денної та заочної (дистанційної) форм навчання спеціальності 081 «Право») (Електронне видання). Уклад.: О.В. Шаповалова. Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2024. 18 с.

## Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання аспірант може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Поточне опитування та участь в обговоренні теми	25
Індивідуальні завдання	35
Екзамен	40
<b>Разом</b>	<b>100</b>

## Шкала оцінювання аспірантів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

## Політика курсу

*Плагіат та академічна доброчесність:* Під час виконання завдань аспірант має дотримуватись політики академічної доброчесності та вимог, вкладених у Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату СНУ ім. В. Даля. До основних вимог за курсом віднесено – посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Аспірант може пройти певні онлайн-курси, пов'язані з курсом, на онлайн-платформах (Prometheus, Coursera тощо). За наявність сертифікату щодо повного проходження відповідного курсу можуть бути нараховані додаткові бали.

*Завдання і заняття:*

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі аудиторні заняття курсу та виконують своєчасно та в повному обсязі всі завдання, передбачені програмою курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

*Поведінка в аудиторії:*

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На заняття здобувачі вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять аспіранти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань аспіранти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.